

УДК: 338.246.025.88(497.11)"2002/2009"
331.5(497.11)"1988/2010"

Гвозден ОТАШЕВИЋ
новинар, Чачак
gvozden@otasevic@gmail.com

ПРИВАТИЗАЦИЈА У ЧАЧАНСКОМ КРАЈУ: ШТА СЕ ДОГОДИЛО РАДНИЧКОЈ ИМОВИНИ

АПСТРАКТ: Рад садржи свеобухватни преглед о приватизацији друштвених предузећа у Моравичком округу, под окриљем државне агенције за приватизацију. У раздобљу од краја 2002. до децембра 2009. године на овом подручју на аукцијама у Агенцији или путем конкурса (тендера) продато је укупно 85 привредних друштва из Чачка, Горње Милановца, Лучана и Ивањице, у којима су била зајослена 13.693 радника. Поред тога, дат је и преглед кретања радне снаге у зајослености на подручју Чачка између 1988. и 2010. године.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: приватизација, агенција, аукција, тендер, продато, кулац

На интернет страници Министарства привреде Владе Републике Србије, почетком октобра 2018, приказано је да укупно 91 предузеће ступа у поступак приватизације. Реч је углавном о колективима са већинским државним власништвом који ће бити приватизовани по новом Закону (из августа 2014), при чему је Министарство најавило да ће процедура бити завршена до средине 2020. године. То је, дакле, завршница промене власништва у Србији. Међу тим друштвима, за која је наведено да су у „поступку анализе и припреме јавног позива“, јесте и „Фабрика резног алата“ из Чачка.

Јуна 2018. године Милан Видаковић, генерални директор ФРА, саопштио је за „Политику“ да колектив у том часу има 570 запослених и да и обавезе и капитал износе по око 36 милиона евра. То је предузеће са већинским државним капиталом (57 одсто), док 43 процента држе мали акционари. Ово је последња чачанска фабрика коју држава ставља на купопродајни списак.

Како је текла приватизација у чачанском крају, започета 1991. по једном, настављена

2003. по другом и завршена на крају ове деценије по трећем закону о промени власништва? Шта се догодило радничкој имовини у том међувремену?

Градска управа за локални економски развој припремила је новембра 2013. Извештај о приватизацији у чачанском крају, који је уврштен у материјале за седницу Скупштине града. У том документу испраћена је судбина скоро свих друштвених колектива у овом граду, основаних у време комунизма или још раније, у Краљевини Југославији.

Ту стоји да су, према подацима Агенције за приватизацију која је расформирана (јануара 2016.) по обављеном послу, од 60 друштвених предузећа у Чачку продата 32:

„Путеви“, „Радио Чачак“, „Графопромет“, „Семе продукт“ (касније проглашен стечај на обустављен), „Хидроградња инжењеринг“, „Чачански глас“, „Житопромет“ (стечај, па продаја из стечаја, данас не ради), „Шумадија транспорт и одржавање“, „Југопревоз угопромет“, „Морава“, „Пројектни биро“, „Стари град“, „Фабрика опруга“ (касније стечај),

„Аутопревозтурист”, „Аутопревоз”, „Литопапир”, „Бетоњерка”, „Дуван”, „Урбанпројект”, „Градекс”, „Шумадијалек” (затворено), „Исхрана” (касније стечај), „Партизан - текстил” (касније стечај), „Агрострој” (проглашен стечај по обустављен), „Агенцијски послови”, „Чачак филм”, „29. новембар”, „Графичаркомерц” (стечај), ЦЕР, „Напредак”, „7. јули” и „Механизација”.

У стечај кроз банкротство пало је 21 предузеће:

„Милутин Стојић”, „Коника”, „Црвени сигнал”, „Ветеринарска станица”, „Чачак промет”, „Енипекс”, „ПИК маркетинг”, „Пољопромет”, „Сточар - комерц”, ТВ Чачак, „Нискоградња - Чачак пут”, „Фунги воће”, „Технос”, „Сточар”, „Партизан - металпромет”, „Партизан - прехрана”, „ФХ Божо Томић”, „Чачанка”, „Динар промет”, „Хидроградња - грађевинска оператива” и „ПКС - Латекс - ХЛЦ”.

У поступак реструктурисања уведена су два предузећа - ФРА (касније проглашен стечај па обустављен) и „Слобода апарати” (никад није приватизовано, стечај).

На тржишту капитала продато је пет друштава: „Хидроградња - промет”, „Просвета” (касније стечај) „Гранит” (касније раскинут уговор), „Хладњача” и „Аутосервис” (проглашен стечај па обустављен).

Неопходно је објашњење за напомене у заградама да је у неким примерима стечај проглашен па обустављен. Стечајни управници кажу да се то догађа у два случаја: или због реорганизације стечајног дужника или продаје дужника као правног лица, па то предузеће наставља да ради под истим називом.

Међутим, у наведеном спису Градске управе за ЛЕР има више непрецизности. Најпре, „Хладњача” није продата на тржишту капитала, већ на аукцији Агенције за приватизацију, 18. децембра 2003. године. Исти је случај са „Просветом” која је приватизована на аукцији (11. октобра 2007).

Даље, није наведено да су на аукцијама Агенције продата још два чачанска предузећа

- „Атомска бања” (5. септембра 2008) и „Хидроградња промет” (26. децембра 2003).

Даље, постоји још мноштво овдашњих колектива који су приватизовани, са овом или оном судбином.

Тако је, рецимо, Акцијски фонд Републике Србије био већински власник „Стјеника”, а тај пакет држава је преузела још крајем прошлог века. Тако су по проспекту из 2005. ситни акционари имали 28,49, Акцијски фонд 55,89, ПИО фонд 10,00, док је друштвени капитал (акције у отплати) износио 5,62 одсто ове трговинске куће. Предузеће је својевремено имало 1.600 запослених и 140 малопродајних објеката, а највећи део је продат, укључујући и робну кућу у средишту Чачка (у извршном поступку).

Предузеће „Партизанка АД”, у чијем поседу је била истоимена робна кућа у центру Чачка, пало је у стечај половином прошле деценије, па је простор продат из стечајног поступка.

Багерско предузеће „Слога” (48 радника) приватизовано је 8. септембра 2005. јер су нови власници, Предраг Продановић и Миљко Радовић, најпре у јуну на берзи купили радничке акције (40 одсто), а затим у септембру и државни пакет (52 процента).

„Мала Бањска” из Жаочана, после неуспеле приватизације, пала је у стечај, па је Агенција за приватизацију ово предузеће, чија је имовина била процењена на тадашњих 38 милиона динара, продала касније непосредном погодбом.

Фабрика слада у Чачку (67 радника) прекинула је производњу 15. марта 2010, имовина је била под хипотеком Пореске управе, а запослени су отишли по социјалном програму. Фабрика је почела да ради 1977. године са најновијом увозном опремом која је плаћена 26 милиона марака. Данас више не ради ни некадашња Пивара у индустријској зони. Ту су се до пред крај прошлог века кували добро пиво и квас, да би затим погон био претворен у пунионицу БИП-овог пива које је допремано из Београда, а напослетку у

мали дистрибутивни центар већ флашираног БИП-а. Данас ни тај центар не ради, а цео систем БИП-а је у стечају (ради само један део у Београду који је издат у закуп). Осамдесетих година прошлог века, фабрика пива БИП-а и сладара у Чачку имали су 327 запослених.

У марту 2015. турска Халк банка купила је Чачанску банку (390 запослених) и исплатила 10,1 милиона евра за пакет од 76,74 одсто акционарског капитала.

Једно од веома вредних чачанских предузећа, ПИК „Чачак“ (292 милиона динара), приватизовано је тако што су неисплаћене зараде радника из 1990. и 1991. године судском пресудом претворене у акције (56,12 одсто власништва). Они су то 2004. године продали на Београдској берзи и већински власник фабрике постао је Славиша Пурић из Београда („Слап група“). Остао је део од 43,88 одсто капитала који је по облику био друштвени и то је на аукцији Агенције, 16. новембра 2007, купила Пурићева ћерка. Данас је то једна од најуспешнијих фабрика на овом подручју, са новим власницима и под називом „Чипс веј“.

По старом Закону о приватизацији у руке запослених прешла је Хемијска индустрија „Први мај“ (232 запослена, капитал од 274 милиона динара). Комплетна имовина била је подељена на укупно 33.324 акције, које су емитоване од 1992. до 1999. Од тога, Акцијски фонд је имао 15,21 одсто, ПИО фонд 9,96, друштвени капитал је износио 14,66, док су тадашњи и бивши радници дошли у посед

60,17 процената акција. Њихове акције купио је 2004. на Београдској берзи Милосав Кнежевић и ускоро постао већински власник. Августа 2016. Привредни суд у Чачку прогласио је банкротство „Првог маја“.

Рудници магнезита „Шумадија“ у чачанском крају запошљавали су осамдесетих 1.800 радника као самостално предузеће са шест погона, да би касније постали радна једница краљевачког „Магнохрома“. Ту велику индустрију купио је 2006. индијски бизнисмен Прамод Митал („Глобал стил“), али је посао убрзо пропао, па је 2016. „Магнохром“ отишао у стечај. Претходно је рудник РГИ из Брђана иступио из „Шумадије“, па 2006. пао у стечај. Августа 2018. нови власник највећег дела „Магнохрома“ постала је финска компанија „Арафак“ која је тако преузела и руднике магнезита „Ковиљача“ (Горња Горевница), „Милићевци“, „Брезак“ (Прањани) и Сепарацију у Трбушанима. Шести део некадашње „Шумадије“, који је био задужен за транспорт, приватизован је раније и данас ради.

Од великих индустријских погона у чачанском крају засад су ван домашаја приватних руку остали Компанија „Слобода“ (основни капитал 48 милиона евра, 2.300 запослених) и „Технички ремонтни завод“ који су под контролом Министарства одбране, док електранама у Овчар Бањи и Међувршју, које су у саставу чачанске „Електромораве“, газдује Јавно предузеће „Електропривреда Србије“.

Преглед продатих предузећа из Чачка

Прво чачанско предузеће које је држава продала под окриљем новоосноване Агенције за приватизацију и по новом закону била је Хемијска индустрија „ПКС Латекс“. Од тада, 20. децембра 2002, до 11. децембра 2009, на тендерима и аукцијама продата су укупно 44 привредна друштва из овог града:

1. **ПКС Латекс**, 258 радника, капитал процењен на 46,44 милиона динара (евро=60

динара), купац HLCNemyTrade, Франкфурт, власник Божидар Лакићевић, затворени тендер, платио 80.000 евра (4.800.000 динара); продато 20. 12. 2002. године.

2. **МЕХАНИЗАЦИЈА**, 40 радника, процењена вредност капитала (70 одсто) износила је 38.406.000 динара (628.502 евра), купац Миленко Костић, „Ауто-Чачак“, почетна цена на аукцији 9.218.000 динара (евро=60), платио

ФРА, калионица (Фото: Г. Оташевић)

9.700.000 динара или 161.700 евра; продато 26. 12. 2002. године.

3. **ТУРО МОРАВА**, 349 радника, процењена вредност 70 одсто капитала износила је 237.200.000 динара или 3.850.893 евра (евро=60), почетна цена на аукцији 56.928.000 динара, купац конзорцијум „Градац“ (Миленко Костић и Драган Топаловић - као представник), платио 360 милиона динара или 6 милиона евра; продато 24. 1. 2003. године.

4. **ДУВАН**, 138 радника, процењени капитал (70%) износио је 32.943.000 динара или 534.818 евра, почетна цена 6.589.000 динара, купац конзорцијум Драган Топаловић и Милан Гојковић („Силвер“), плаћено 6.589.000 динара (евро=60 динара); кажу да је статус 96 радника решен раније; продато 28. 2. 2003. године.

5. **ЈУЛИ**, 49 радника, процењени капитал (70%) износио је 21.720.000 динара или 352.616 евра (евро=60 динара), почетна цена 4.344.000, купац Лазо Антонијевић („Хелион“)

платио 59.000.000, надметао се Слободан Протић из ГМ; продато 4. 3. 2003. године.

6. **АГРОСТРОЈ**, 79 радника, процењени капитал (70%) износио је 33.912.000 динара или 550.548 евра (евро=60 динара), купац Предраг Миливојевић (директор „Ауто-Чачка“) заједно са Зораном Бојовићем („Леонардо“), почетна цена 6.782.000 динара; продато, 4. 3. 2003. године.

7. **АГЕНЦИЈСКИ ПОСЛОВИ** Хидроградње (бивша правна служба предузећа), 6 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 1.144.000 динара или 18.577 евра, почетна цена 229.000, купац конзорцијум из фирме од две жене (Марија Томашевић и Зорица Јелушић, правник), по цени од 2.600.000 динара; продато 19. 3. 2003. године.

8. **ГРАФИЧАР-КОМЕРЦ**, 6 радника, процењени капитал који се приватизује (70 одсто) износио је 7.439.000 динара или 117.443 евра, почетна цена 1.448.000 динара, купац Бранко

Робна кућа „Стјеник” у центру Чачка (Фото: Г. Оташевић)

Станковић из Чачка, власник штампарије, платио 1.640.000; продато 22. 4. 2003. године.

9. ПРОЈЕКТНИ БИРО (Хидроградње), 12 радника, процењени капитал који се приватизује (70 одсто) вредео је 3.229.000 динара или 50.012 евра, почетна цена 646.000 динара, купац брокерска кућа из Београда за Милорада Станојчића, архитекту из Чачка, плаћено 6.400.000 динара; продато 30. 5. 2003. године.

10. 29 НОВЕМБАР, 42 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 529.000 динара (8.105 евра), почетна цена 106.000 динара (кауција или депозит само 53.000 динара или 811 евра), купац Милорад Кићановић из Љубића за 28.000.000 динара; продато 15. 7. 2003. године.

11. НАПРЕДАК, 27 радника, процењен капитал који се приватизује (70 одсто) износио је 19.230.000 динара или 294.000 евра, почетна цена 3.846.000 динара, купац директор Мирослав Давидовић са конзорцијумом свих запослених, платио почетну цену 3.846.000 динара; продато 24. 7. 2003. године.

12. УРБАНПРОЈЕКТ, 30 радника (14 са ВСС), процењен капитал који се приватизује

(70%) износио је 7.295.000 динара или 111.562 евра, почетна цена 1.550.000 динара, купац Стеван Миладиновић испред конзорцијума од 28 запослених, платио 6.700.000 динара; продато 24. 7. 2003. године.

13. ГРАНИТ, 16 запослених, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 9.911.000 динара или 151.202 евра, почетна цена 2.379.000 динара, продајна 2.500.000, купац Сретен Караклајић из Трбушана; продато 16. 10. 2003. године.

14. АУТОПРЕВОЗТУРИСТ, 38 радника, процењена вредност 100 одсто капитала износила је око 760.000 евра или 50 милиона динара. Драган Топаловић купио 51,39 одсто акција малих акционара за 12.225.000 динара или 190.000 евра; продато 9. 6. 2003. на берзи. На аукцији, 16. 10. 2003. било 15,4% укупног капитала, односно 7.702.000 динара или 116.760 евра, купац Драган Топаловић по почетној цени од 1.540.000 динара или 23.078 евра; продато 16. 10. 2003. године.

15. ЛИТОПАПИР, 438 радника, процењени капитал који се приватизује (68,187%) износио је 377,2 милиона динара

„Житопромет” и „Аутопревоз”, поглед из Улице браће Глишић (Фото: Г. Оташевић)

или 5.694.069 евра. На првој аукцији нико се није јавио, почетна цена била је 74,183 милиона, а на другој 37.726.000 динара, продато за 61 милион, купац Мирослав Весовић („Мирекс“) из Чачка у конзорцијуму са неким словеначким предузећима; продато 19. 11. 2003. године.

16. **АУТОСЕРВИС**, 73 радника, капитал (70%) процењен на 75.856.000 динара или 1.151.942 евра, почетна цена 15.171.000 динар, купац конзорцијум „Цини“ (Бобан Спасовић) и „Топ ган“ (Драган Топаловић); продато по почетној цени 19. 11. 2003. године.

17. **ГРАДЕКС**, 2 радника, процењени капитал који се приватизује (66,836%) износио је 18.169.000 динара или 272.190 евра. Купац по почетној цени од 3.634.000 динара је Милан Николић из Чачка за рачун фирме „Интерграфик“ (каже да „Градекс“ послује са опремом за грејање и да има дуг од 3.859.000 динара); продато дана 10. 12. 2003. године.

18. **ГРАФОПРОМЕТ**, 129 радника, процењени капитал који се приватизује (53,914%) износио је 44.156.000 динара или 659.588 евра. Почетна цена 10.598.000 динара, купац Драган Топаловић (обвезнице); продато 16. 12. 2003. године.

19. **ХЛАДЊАЧА**, 79 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 174.154.000 динара или 2.590.682 евра. Почетна цена 41.797.000 динара, купац Миленко Суруџић, власник фирме „Медитеран 92“ из Гуче са конзорцијумом „Топ ган“ и „Ауто Чачак“ (Топаловић и Костић); продато 18. 12. 2003. године.

20. **ХИДРОГРАДЊА ПРОМЕТ**, 16 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 1.434.000 динара или 21.324 евра, почетна цена 287.000 динара, купац Миле Филиповић (трочлани породични конзорцијум), привредник из Чачка, преузео дуг предузећа од 6.370.000 динара, 13 месеци нису примили плату; продато 26. 12. 2003. године.

21. **СТАРИ ГРАД**, 38 радника, процењени капитал који се приватизује (705) износио је 89.672.000 динара или 1.260.329 евра. Почетна цена 8.967.000, купац Александар Терзић из Чачка, власник предузећа „Т комерц“; продато 15. 7. 2004. године.

22. **ИНЖЕЊЕРИНГ** (Хидроградња), 4 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 2.127.000 динара или 29.644 евра, почетна цена 425.000

Производња у „Чипс веју”, једној од најуспешнијих фабрика у Чачку (Фото: Г. Оташевић)

динара, купац Тихомир Радовановић из Чачка; продато 27. 7. 2004. године.

23. **СЕМЕПРОДУКТ**, 61 радник, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 91.266.000 динара или 1.242.657 евра, почетна цена 21.904.000 динара, купац Зоран Бојовић („Леонардо КД“ из Чачка), фирма тренутно дугује 20.534.000 динара; продато 5. 10. 2004. године.

24. **ПАРТИЗАН ТЕКСТИЛ**, 60 радника, процењени капитал који се приватизује (67,767%) износио је 53.162.000 динара или 710.195 евра, почетна цена на аукцији 12.759.000 динара (170.446 евра), купац Љубомир Гојковић из Чачка, заступник „Горења“, „Боша“ и „Сименса“; продато 10. 11. 2004. године.

25. **ШУМАДИЈА ТРАНСПОРТ**, 78 радника, процењени капитал који се приватизује (68,11%) износио је 27.717.000 динара или 368.647 евра, почетна цена на аукцији 5.543.000 динара, продато за 7.300.000, купац

Томислав Савић, директор предузећа, 23. 11. 2004. године.

26. **ФОЧ**, 58 радника, процењени капитал који се приватизује (70%) износио је 21.047.000 динара (274.854 евра), почетна цена на аукцији 2.105.000 динара, купац Радоје Милановић из Крагујевца, ФОЧ дугује 16 милиона, од тога 8 милиона радницима; продато 21. 12. 2004. године.

27. **ПУТЕВИ**, 266 радника, продати на тендеру, купац фирма из Аустрије „Штрабаг“ по цени од 4.075.000 евра (354.525.000 динара) и уз обавезу да инвестира 2 милиона евра. Најбоља понуда од четири потенцијална купца, прва страна форма до сада која је купила предузеће у Чачку, вредност сталне имовине по проспекту 2.512.000 евра, укупан капитал 2.177.000 евра (189.399.000 динара); продато 9. 3. 2006. године.

28. **БЕТОЊЕРКА**, 127 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (70%) износила је 52,48 милиона динара или 598.523

РЕГИОНАЛНА ПРИВРЕДНА КОМОРА КРАЉЕВО
36000 Краљево, Омладинска 2
Телефон/Факс : +381 036 334-855, 331-711; 334-377
e-mail: kraljevo@komora.net
www.rpk-kraljevo.co.rs

01 Број Сл.

Датум 08.02.2012. године

Краљево

БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА ЧАЧКА

ГОДИНА	УКУПНО	ПРИВРЕДА	ВАНПРИВРЕДА	ИНДИВИДУАЛНИ СЕКТОР
1988.	26.788	23.279	4.739	650
1990.	28.108	22.350	4.782	977
	УКУПНО	ПРИВРЕДА	ВАНПРИВРЕДА	ПРИВАТНЕ РАДЊЕ
1999.	22.545	25.358	4.845	3.341
2000.	21.006	22.618	4.398	3.390
ИЗВОР ПОДАТАКА: РЗС, Статистички годишњак				
	УКУПНО	ПРИВРЕДА	ВАНПРИВРЕДА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
2005.	20.477	19.508	4.399	6.081
2006.	29.716	16.923	4.999	7.834
2010.	26.571	14.591	5.151	6.929
ИЗВОР ПОДАТАКА: РЗС, Саопштења ЗПД1				

Преглед кретања запослених у Чачку 1988-2010. године

евра, купац на аукцији Срђан Аџемовић из Београда, почетна цена била је 10.497.000 динара, платио 186 милиона (2,13 милиона евра); продато 22. 2. 2006. године.

29. **ЖИТОПРОМЕТ**, 117 радника, процењена вредност капитала (70%) износила је 378.100.000 динара или 4.726.244 евра, купац „Пантомаркет Сточар“ из Чачка (Панто Вучуровић из Бијеле код Херцег Новог), по почетној цени 75.620.000 динара; продато на аукцији 16. 11. 2006. године.

30. **АУТОПРЕВОЗ**, 613 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (70%) износила је 1.328.726.000 динара или 16.899.530 евра, почетна цена 318.894.000 динара (3,938 милиона евра), купио, као једини заинтересовани, „Кавим паблик интернешнел“ из Израела; продато 8. 3. 2007. године.

31. **ИСХРАНА**, 209 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (45,563%) износила је 37.464.000 динара или 470.949 евра, почетна цена 7.493.000 динара, продато на аукцији за 10.800.000, купац Зоран Бојовић из Чачка; 29. 3. 2007. године.

32. **ЈУГОПРЕВОЗ – УГОПРОМЕТ**, 38 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (70%) износила је 71.229.000 динара или 875.278 евра, почетна цена била 17.095.000 динара, продато за 88.000.000, купац фирма „Језеро“ из Жуња код Кнића, други лицидонт била фирма „Кавим“; 31. 5. 2007. године.

33. **НИСКОГРАДЊА**, 127 радника, процењена вредност капитала (70%) износила је 102.888.000 динара (1.239.902 евра), почетна цена 22.983.000 динара, продато за 230.000.000 динара, купац Миленко Зимоњић из Београда; 14. 6. 2007. године.

34. **ЧАЧАНСКИ ГЛАС**, 18 радника, процењена вредност (70%) износила је 2.499.000 динара или (30.118 евра), почетна цена на аукцији 500.000 динара, продато за 17.100.000 динара (209.687 евра), купац Зорица Суботић; 14. 6. 2007. године.

35. **ФАБРИКА ХАРТИЈЕ „БОЖО ТОМИЋ“**, 495 радника, процењена вредност капитала (70%) износила је 378.804.000 динара (4,6 милиона евра), почетна цена на аукцији

Фабрика „Литопапир“ у Чачку, производња кеса (Фото: Г. Оташевић)

90.913.000 динара, купац „Честијм“ из Софије; продато 2. 7. 2007. године.

36. **ШУМАДИЈАЛЕК**, 65 радника, вредност је износила 274.084.650 динара или 3.582.810 евра (укупна актива на крају 2004. године), купац на тендеру компанија „Алапис“ из Атине која производи ветеринарске лекове, по цени од 2 милиона евра (160 милиона динара) уз обавезну инвестицију од 1,6 милиона евра; продато 10. 9. 2007. године.

37. **ПРОСВЕТА**, 39 радника, процењена вредност капитала (66,795%) износила је 18.944.000 динара или 237.579 евра, почетна цена 3.789.000 динара, 15 учесника на аукцији, купац Милосав Мијаиловић из Чачка који живи у Паризу, власник графичке фирме „Информа“ у Чачку и сувласник мотела „Јерина“ код Смедерева, по цени од 121.000.000 динара или 1.554.710 евра; продато 11. 10. 2007. године.

38. **ПИК ЧАЧАК – СЛАП ГРУПА**, 196 радника, продаје се 30,716% укупног капитала, процењена вредност тог дела била је

142.158.000 динара (1.782.847 евра), почетна цена 28.432.000 динара, продато за 106.000.000 динара, купац Мирјана Пецикоза из Београда, ћерка власника фабрике Славише Пурића; 16. 11. 2007. године.

39. **ПРИРОДНО ЛЕЧИЛИШТЕ ГОРЊА ТРЕПЧА – АТОМСКА БАЊА**, 46 радника, продаје се 70 % капитала процењеног на 452.243.000 динара или 5.749.671 евра, почетна цена 126.375.000 динара, купац фирма „Бонида“ из Владимираца, односно трочлани конзорцијум; продато 5. 9. 2008. године.

40. **ЧАЧАК ФИЛМ**, 11 радника, продаје се 70% капитала који је процењен на 60.873.000 динара или 773.879 евра, почетна цена 14.609.000 динара, купац Милун Тодоровић из Чачка; продато 19. 9. 2008. године.

41. **ВЕТЕРИНАРСКА СТАНИЦА ЧАЧАК**, 27 радника, продаје се 70% друштвеног капитала процењеног на 59.879.000 динара или 769.211 евра, почетна цена 14.371.000 динара, продато за 51.000.000 динара, купац „Пантомаркет

Сточар Чачак“, власник Панто Вучуровић из Бијеле; продато 26. 9. 2008. године.

42. **ЦЕР**, 44 радника, продаје се 70 % друштвеног капитала који вреди 531.647.000 динара или 6.272.490 евра, почетна цена 85.063.000 динара, купац Слободан Василијевић, власник фирме „Словас“; продато 30. 1. 2009. године.

43. **РАДИО ЧАЧАК**, 14 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (70%)

износила је 25.467.000 динара или 273.312 евра, почетна цена на аукцији 6.112.000 динара, купац Милош Бојовић из Чачка; продато 11. 12. 2009. године.

44. **ТВ ЧАЧАК**, 41 радник, процењена вредност 70% капитала износила је 25.137.000 динара или 269.766 евра, почетна цена на аукцијској продаји 6.033.000 динара, купац Милош Бојовић; продато 11. 12. 2009. године.

Преглед продатих предузећа из Лучана, Горњег Милановца и Ивањице

Од 2002. до 2008. године Агенција за приватизацију продала је 13 предузећа из Лучана, 12 из Горњег Милановца и 16 из Ивањице.

ЛУЧАНИ

1. **СТАКЛОРЕКЛАМ**, 42 радника, процењена вредност износила је 7.278.000 динара или 118.161 евро, почетна цена 1.456.000 динара или 24.266 евра, купац конзорцијум Радован Топаловић, Мирко Василић и Милија Јанковић (сви Лучани) и Милан Недељковић (Шабац) који се бави трговином стаклом; продато 24. 1. 2003. године.

2. **МБ ИНТЕРТРАНС**, 40 радника, процењена вредност износила је 42.454.000 динара или 689.238 евра, почетна цена 8.491.000 динара или 141.500 евра, купац „Топ Ган“ (Драган Топаловић) из Чачка; продато 6. 2. 2003. године.

3. **СОКО**, 44 радника, процењени капитал (70%) износио је 26.844.000 динара или 405.160 евра, почетна цена 7.856.000 динара, купац конзорцијум на челу са Миленком Суруџићем; продато 6. 11. 2003. године.

4. **ПВЦ ФОЛИЈЕ**, МБ, 69 радника, 100 одсто капитала после реструктурисања купио „Инго“, Београд, по почетној цени од 23.560.000 динара (евро=72); продато 24. 6. 2004. године.

5. **ВЕШТАЧКА КОЖА**, 29 радника, 100 одсто капитала после реструктурисања

купио Милан Обрадовић из Београда у име двочланог конзорцијума по почетној цени 7.440.000 динара, прва продаја у јуну 2004. по цени од 9.300.000 није имала купца; продато 27. 7. 2004. године.

6. **ЦЕВИ И ПРИМЕНА**, 120 радника, 100 одсто капитала после реструктурисања купила фирма „Ковинопластика“ из Словеније по почетној цени од 15.840.000 динара; ово је трећа продаја (прва била по почетној цени 52.800.000 у мају, друга 42.240.000 у јуну); продато 23. 9. 2004. године.

7. **ЛУЦЕЛ**, 102 радника, купац фирма „Целулоза етерс“ из града Владимира у Русији за 500.000 динара (7.500 евра), плаћено, никад није прорадило; продато 30. 5. 2003. године.

8. **ПОЛИЕТИЛЕНСКЕ И ПОЛИПРОПИЛЕНСКЕ ПЛОЧЕ**, 27 радника, продато из четвртог покушаја, први 14. маја 2004. са 100 одсто имовине процењене на 49.550.000 динара није успео, као и два наредна, а четврти са почетном ценом од 9.910.000 динара, продато за 18.600.000 динара, купац фирма В.В.С. из Београда; 26. 11. 2004. године.

9. **МЕТАЛНА АМБАЛАЖА**, 60 радника, почетна цена износила је 5.538.000 динара,

купац фирма ИМПА из Шапца, почетна вредност на првој лицитацији била 27.690.000 динара, није било купаца; продато 26. 11. 2004. године.

10. **ИКГ ГУЧА**, 400 радника, процењена вредност (70%) износила је 133.644.000 динара или 1.561.357 евра, почетна цена била 27.329.000 динара, продато за 88.000.000 динара, купац „Фармаком“ (Мирослав Богићевић) из Шапца; 31. 3. 2006. године.

11. **ПЛАСТИЧНА АМБАЛАЖА**, 78 радника, продато на јавном надметању, купац „Вети комерц“, Београд, у име конзорцијума, раде за „Горење“ у Ваљеву (Раде Матијевић из Пожеге је један од представника конзорцијума), продато за 15,3 милиона динара после реструктурисања 2004. године, за 100

одсто почетне вредности требало је платити 62,24 милиона динара, али се нико није јавио све до овог пута (последње предузеће из МБ „Хемија“ које је приватизовано); продато 18. 4. 2007. године.

12. **ГРАЂЕВИНАР**, 8 радника, процењена вредност капитала који се приватизује (70%) износила је 4.458.000 динара или 54.694 евра, почетна цена 713.000 динара, продато за 740.000 динара, купац Перо Чучковић (конзорцијум) из Београда; 11. 7. 2008. године.

13. **ФАПРОМАЛ**, 71 радник, процењена вредност капитала (70%) износила је 53.835.000 динара (706.332 евра), почетна цена 12.920.000 динара, купац Милијан Танасковић (конзорцијум); продато 21. 11. 2008. године.

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

1. **МИНОС**, 60 радника, процењена вредност за 70% капитала износила је 15.298.000 динара или 250.343 евра, почетна цена 3.060.000 динара, купац конзорцијум на чијем је челу Веселин Вељић; продато 27. 12. 2002. године.

2. **РАПИД**, 18 радника, процењена вредност износила је 8.080.000 динара, почетна цена 1.616.000 динара, купац Ненад Миљановић; продато 11. 3. 2003. године.

3. **УНИВЕРЗАЛ**, 11 радника, процењена вредност износила је 950.000 динара, почетна цена 190.000 динара, купац Јасмина Рајевић; продато 2. 4. 2003. године.

4. **АУТОПРЕВОЗ**, 263 радника, процењена вредност износила је 90.901.000 динара, почетна цена 18.771.000 динара, продато за 70.000.000 динара, купац „Топ ган“ Чачак (Драган Топаловић); 11. 7. 2003. године.

5. **ПИК ТАКОВО**, 3.644 радника, од тога 210 са високом спремом, капитал који се нуди на продају вредео је 893.975.000 динара (око 13 милиона евра), купац „Swisslion“, фирма Родољуба Драшковића из Новог Сада, за 3 милиона евра и уз обавезу да уложи 30

милиона за пет година; продато на тендеру Агенције 5. 2. 2004. године.

6. **РУДНИК ОЛОВА И ЦИНКА РОЦ**, 336 радника, процењена вредност (70%) износила је 357.074.000 динара или 4.886.215 евра, почетна цена 85.698.000 динара, купац спољнотрговинско предузеће „Котанго“ из Београда. Директор те фирме Дарко Вукобратовић изјавио да РОЦ има дуг од 147 милиона динара и да је то први рудник са подземном експлоатацијом у Србији који је приватизован; продато 23. 9. 2004. године.

7. **МК РУДНИК**, у реструктурисању, 698 радника, продато 100 одсто друштвеног капитала, што чини 68.89 одсто укупног регистрованог капитала предузећа. Продајна цена износи 400.000 евра, инвестициони програм милион евра, а купац је безусловно прихватио минималне обавезе из социјалног програма и додатне елементе социјалног програма. Купци су конзорцијум „Ирва инвестиције“ из Београда, ТП „Јабука“ из Београда и Михаило Микић, физичко лице из Београда (евро=79 динара). Влада је раније исплатила 410 милиона динара у социјалном програму

ИКГ Гуча, детаљ из производње у ливници Моравици (Фото: Г. Оташевић)

за 2.528 радника. „Рудник” је 1990. године имао извоз од 38 милиона марака. Продато 18. 12. 2006. године.

8. ТАКОВСКЕ НОВИНЕ, 16 радника, процењена вредност капитала (70%) износила је 993.000 динара (12.177 евра), купац конзорцијум од деветоро запослених по почетној цени од 199.000 динара; продато 12. 7. 2007. године.

9. ТВ ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ, 32 радника, процењена вредност 70% капитала износила је 1.141.000 динара или 14.569 евра, укупне обавезе 2.005.000 динара, почетна цена 228.000 динара, купац Ирена Вуксановић из Београда; продато 14. 12. 2007. године.

10. ПРВИ МАЈ, 3 радника, процењена вредност 70% капитала износила је 19.000 динара или 242 евра, укупне обавезе 2.000 динара, почетна цена 4.000 динара, продато за 116.000 динара, купац Владимир Јеремић из Београда; 14. 12. 2007. године.

11. СУВОБОР, 11 радника, процењена вредност 70% капитала износила је 45.535.000 динара или 569.647 евра, почетна цена на

аукцији 7.826.000 динара, купац Мирољуб Петковски из Београда; продато 13. 6. 2008. године.

12. ВЕТЕРИНАРСКА СТАНИЦА, 36 радника, процењена вредност која се приватизује (70%) износила је 37.564.000 динара или 493.050 евра, почетна цена на аукцији 6.010.000 динара, продато за 6.900.000 динара, купац Немања Станишић из Београда (конзорцијум); 24. 10. 2008. године.

Поред тога, продато је неколико друштава из Горњег Милановца, у посебним пакетима. Компанија „Хелиос” из Словеније купила је 2002. године 52,8 одсто капитала „Звезде”, исте године нови власник „Острвице” на Руднику постала је компанија „Алас интернешнел” из Аустрије. „Типопластику” је 2003. године преузела „Алко група” са већинским пакетом капитала. Трговинско предузеће „Пролетер” преузела је 2003. године фабрика „Металац” преко берзе, са 64,64 одсто капитала. ФАД је 1999. преображен у акционарско друштво, а од 2015. прелази у власништво „Металца” и сада послује под називом „Металац ФАД”.

Ивањица, брана и електрана на Моравици (Фото: Г. Оташевић)

ИВАЊИЦА

1. **ЖИТОПРОМЕТ**, 66 радника, капитал процењен на 29.292.000 динара или 438.611 евра (70%), почетна цена 5.858.000 динара, продато за 41 милион, купац Саша Костић из Ивањице, 12 година ради у Чикагу, бави се транспортом; 4. 12. 2003. године.

2. **ТОПЛОТА**, 43 радника, капитал који се приватизује износио је 370.000 динара, почетна цена 74.000 динара, купац Владан Вучићевић у име конзорцијума запослених; продато 21. 12. 2003. године.

3. **ЈАВОР** (конфекција), погон Девићи, 50 радника, продат за 2.540.186 динара, купац Мићо Радоњић, власник „Клуба моде“ из Краљева, почетна цена је и продајна; продато 10. 3. 2005. године.

4. **ЈАВОР** – Осоница, 50 радника, продат за 2,3 милиона динара, то је била почетна цена, купац „Електроводомонт“ из Ивањице, бави се изградњом монтажних кућа; 26. 4. 2005. године.

5. **ИНЕКС МОРАВИЦА**, 123 радника, капитал процењен на 321.546.000 динара или

3.925.125 евра (70%), почетна цена 77.171.000 динара, продато на другом надметању, купац Радосав Лале Секулић; 30. 6. 2005. године.

6. **ГРАДИТЕЉ**, 318 радника, процењени капитал (70%) износио је 275.951.000 динара или 3.200.711 евра, почетна цена 66.228.000 динара, купац Василије Обрадовић; продато 27. 12. 2005. године.

7. **ПРОЛЕТЕР**, 298 радника, вредност капитала (66,8%) процењена на 131,7 милиона динара или 1.504.039 евра, почетна цена на аукцији 13.174.000 динара, купац фирма „CalcificioBramSRL“ из Италије; продато 22. 6. 2006. године.

8. **ШПИК СЛОГА**, 184 радника, 70% капитала процењено на 109.441.000 динара или 1.316.343 евра, почетна цена на аукцији 17.511.000 динара, купац Daniel Thorsteinsson са Исланда, физичко лице. И раније био заинтересован за производњу већег броја кућа које би продао у Шпанији. Предузеће производи грађевинску столарију и монтажне куће, минимум

инвестиција износи 50.898.000 динара; продато 14. 9. 2006. године.

9. **ЈАВОР** (конфекција), 950 радника, после реструктурисања продато по почетној цени од 250.000 евра (21,5 милиона динара), уз инвестициони програм од 500.000 евра. Купац је конзорцијум „Јавор” - Ивањица, већински власник је „Универзал” из Београда а остали власници су Арис Аристиду (Кипар), „Trade Point” (Немачка), „Неба” (Љубљана) и Драган Стаменковић из Америке; продато 30. 12. 2005. године.

10 - 12. **ШПИК ИВЕРИЦА, МОРАВА, НАПРЕДАК**, „Иверица” - 237 радника, вредност капитала 870%) износила је 179.281.000 динара или 2.141.943 евра; „Морава” - 111 запослених, вредност 70% капитала износила је 24.906.000 динара или 297.568 евра; „Напредак” - 131 радник, вредност капитала (70%) износила је 144.789.000 динара или 1.729.860 евра, продато за 55.836.000 динара за све три фирме, купац „FantoniSPSI.Z.I.R.”, један од три највећа произвођача иверице. Дугови три ШПИК-ове фирме износили су 600 милиона динара (евро=80), а купац је планирао инвестиције од 30 милиона евра. Има пет фабрика у Италији, једну у Аргентини, а 2001. купио „Лесонит” из Илирске

Бистрице. Био једини понуђач на аукцији; продато 26. 10. 2006. године.

13. **33 ЈАВОР** – Кушићи, 32 радника, 70% капитала процењено на 118.807.000 динара или 1.510.578 евра, почетна цена 19.009.000 динара и продато за обвезнице старе девизне штедње, у другом надметању, купац Ђорђе Момировић из Београда; 28. 12. 2006. године.

14. **ФРИЗЕР**, 5 радника, процењена вредност 70% капитала износила је 81.000 динара или 998 евра, депозит на аукцији 8.000 динара или 100 евра, продато по почетној цени од 16.000 динара, минимум инвестиција 99.000 динара, купац конзорцијум радника (Иванка Брадић); 18. 4. 2007. године.

15. **МЕТАЛАЦ**, 116 радника, процењена вредност 70% капитала износила је 132.840.000 динара или 1.646.932 евра, почетна цена на аукцији 13.284.000 динара или 164.694 евра, купац „Булцвет” из Бугарске; продато 13. 9. 2007. године.

16. **НОВИ ДАНИ**, 121 радник, процењена вредност 70 одсто капитала износила је 335.643.000 динара или 4.400.423 евра, почетна цена 80.554.000 динара, купац „Меркури Интернационал” из Ивањице у другом надметању; продато 10. 10. 2008. године.

Финансијски преглед приватизације у Моравичком округу и кретање радне снаге у Чачку

Од децембра 2002. до краја 2009. године Агенција за приватизацију продала је 85 предузећа са подручја Моравичког округа, у којима је било запослено 13.693 радника. Као непродата води се још само „Фабрика резног алата” у Чачку.

Вредност 70 одсто капитала свих 85 продатих предузећа била је процењена на 11,24 милијарди динара и држава је за њих на аукцијама и тендерима добила 3,87 милијарди, или 34,43 одсто вредности. Уколико се рачуна по средњем курсу од 80 динара за евро, онда

су предузећа вредна 140,50 милиона евра продата за 48,4 милиона.

Већина приватизованих привредних друштава постала је посед локалних предузетника, док су странци купили 16 од помнутих 85 фирми. Купци из Немачке, Аустрије, Црне Горе, Израела, Бугарске, Грчке, Словеније, Русије, Италије, Исланда, Кипра и САД платили су Србији 14,54 милиона евра за тих 16 друштава (фирми).

Најскупље продато предузеће је угостио-тељски колектив „Морава” из Чачка, за који су купци дали 6 милиона евра. Следе чачанска

предузећа „Путеви“ (4,075) и „Аутопревоз“ (3,94), па ПИК „Таково“ из Горњег Милановца (3 милиона евра). Најмање, свега 16.000 динара, плаћена је фирма „Фризер“ из Ивањице, чији је капитал био процењен на 81.000 динара. По капиталу, најмање је вредело предузеће „Први мај“ из Горњег Милановца са свега 19.000 динара, али је на аукцији продато за 116.000 динара.

Највише такмичења на аукцијама било је приликом продаје фризерске задруге „29. новембар“ из Чачка којој је цена скочила 264 пута (почетна 106.000 динара, продајна 28 милиона) и чачанске „Просвете“ (почетна 3.798.000 динара, продајна 121 милион, или 32 пута више).

Коначан исход приватизације коју је спровела Агенција у Моравичком округу изгледа овако: Чачак - продата 44 предузећа са 4.640 запослених, укупна процењена вредност 5.575.081.650, продато за 2.866.445.000 динара; Лучани - продато 13 предузећа са 1.090 радника, вредност 494.153.000, продато за 206.241.000; Горњи Милановац - продато 12 предузећа са 5.128 запослених, вредност 3.339.650.000, продато за 387.433.000; Ивањица - продато 16 предузећа са 2.835 радника, вредност 1.830.987.186, продато за 410.197.186 динара.

Укупно је у Моравичком округу продато 85 предузећа са 13.693 радника; процењена вредност 11.239.871.836, а продато за 3.870.316.186 динара (34,43 одсто). Процењена вредност у еврима била је 140,5, а предузећа су продата за 48,4 милиона евра (по средњем курсу=80).

Честе полемике у Скупштини града Чачка око привредне снаге и броја запослених у појединим раздобљима новије историје, навеле су градску управу да затражи званичне чињенице. Тако је Регионална привредна комора из Краљева саопштила, позивајући се на податке Републичког завода за статистику, да је 1988. године на подручју града Чачка (тада општине) било 38.768

запослених, док је 2010. године на истој територији регистрован само 26.571 запослени радник.

За четврт века, дакле, овде је nestало више од 12.000 радних места, а највећи пад регистрован је у привреди града (са 33.379 на 14.591 радника). Није бољи ни податак да је из године у годину опадао број запослених у привреди а растао у ванпривреди.

Тако је 1988. године Чачак, поред 33.379 радника у привредном, имао и 4.739 у ванпривредном и још 650 у индивидуалном сектору, како се тада називало приватно предузетништво. Године 1990. укупан број запослених био је 38.109 (32.350+4.762+977).

Током 1999. године број запослених износио је 33.545 (25.358 у привреди, 4.845 у ванпривреди и 3.341 у приватним радњама), а 2000. године 31.006 (22.618+4.998+3.390).

Наведени су и подаци за три године овог века: године 2005. Чачак је имао 30.477 запослених (19.506 у привреди, 4.890 у ванпривреди и 6.081 код предузетника), 2008. било је 29.716 запослених (16.923+4.959+7.834) а 2010, од укупно 26.571 стално запослених Чачана, у привреди је радио 14.591, у ванпривреди 5.151, а код предузетника 6.929 мештанин.

Све те велике промене збивале су се при приближно истом броју становника. По попису из 1981. године Чачак је имао 110.676 становника, године 1991. било је 116.618, године 2002. на овом подручју живело је 117.072, а 2012. 114.809 мештана.

Несавршена по себи, статистика може да поднесе разне примедбе, али се не зна да ли би то променило коначан резултат. Чињеница је да данас има далеко више непријављених радника него пре четврт века, али је истина и то да су осамдесетих многи Чачани радили у фабрикама других општина, свакодневно путујући на посао у Горњи Милановац, Лучане, Краљево или Крагујевац.

PRIVATIZATION IN THE REGION OF ČAČAK: WHAT HAPPENED TO THE WORKERS' PROPERTY?

This paper contains a comprehensive review of privatization of socially owned companies in the Moravica District (Moravički okrug) under the auspices of the Privatization Agency of the Republic of Serbia. In the period from the end of 2002 to December 2009 in this region the total of 85 companies from Čačak, Gornji Milanovac, Lučani and Ivanjica were sold in auction sales in the Agency or by tenders, where 13.693 workers were employed. In addition, a review of labour force movements in employment in the region of Čačak from 1988 to 2010 was given.

In Čačak, 44 companies with 4.640 employees were sold, total assessed value was 5.575.081.650 RSD, and it was sold for 2.866.445.000 RSD. In Lučani, 13 companies with 1.090 employees were sold, assessed value 494.153.000 RSD, sold for 206.241.000 RSD. In Gornji Milanovac, 12 companies with 5.128 employees were sold, assessed value 3.339.650.000 RSD, sold for 387.433.000 RSD. In Ivanjica 16 companies with 2.835 employees were sold, assessed value 1.830.987.186 RSD, sold for 410.197.186 RSD. In Moravica District the total of 85 companies with 13.693 employees were sold, assessed value 11.239.871.836 RSD, sold for 3.870.316.186 RSD (34.43 percent). Or it was assessed at 140.50 million Euros, but it was sold for 48.4 million Euros (as per middle exchange rate = 80 RSD).

Gvozden OTAŠEVIĆ

LA PRIVATISATION DANS LA RÉGION DE CACAK : CE QUI S'EST PASSÉ À LA PROPRIÉTÉ OUVRIÈRE

Cette étude comporte un sommaire complet sur la privatisation des entreprises sociales dans la circonscription de la Moravica, sous la protection de l'Agence nationale pour la privatisation. Lors de la période de fin 2002 à décembre 2009, sur ce territoire, aux enchères à l'Agence ou par l'intermédiaire de concours (appel d'offres) 25 sociétés professionnelles de Cacak, Gornji Milanovac, Lucani et Ivanjica furent vendues, dans lesquelles 13 693 ouvriers furent employés. Entre autre, un aperçu du flux de la force ouvrière dans le secteur de l'emploi fut donné sur le territoire de Cacak entre les années 1988 et 2010.

À Cacak, 44 entreprises avec 4 640 employés furent vendues, d'une valeur totale estimée à 5 575 081 650 dinars, vendues pour 2 866 445 000 dinars. À Lucani furent vendues 13 entreprises avec 1 090 ouvriers, d'une valeur de 494 153 000, vendues pour 206 241 000. À Gornji Milanovac, 12 entreprises furent vendues, avec 5 128 employés, d'une valeur de 3 339 650 000, vendues pour 387 433 000. À Ivanjica, 16 entreprises furent vendues avec 2 835 ouvriers, d'une valeur de 1 830 987 186, vendues pour 410 197 186 dinars. Dans la circonscription de la Moravica, 85 entreprises furent vendues en tout avec 13 693 ouvriers, d'une valeur estimée à 11 239 871 836, vendues pour 3 870 316 186 dinars (34,43%). Plutôt estimées à 140, 50 et vendues pour 48,4 millions d'euros (selon le cours moyen=80).

Gvozden OTASEVIC